

Za gospodarje

Maribor dne 16. avgusta 1933.

Naša zunanja trgovina.

V prvem polletju 1933 izkazuje naša trgovinska bilanca aktivnost. Izvozili smo 1,308.952 ton blaga v vrednosti Din 1.434.191.082 Din, med tem ko je znašal naš izvoz v tem času v letu 1932 samo 1,083.538 ton v vrednosti 1.372.123.130 D. Naš izvoz je bil torej za 225.414 ton ali za 20.80% višji, ali po vrednosti za Din 62,067.952 (4.52%) višji kakor lansko leto.

Uvozili smo v preteklem polletju blaga za 343.477 ton v vrednosti 1.295.357.322 Din, med tem ko je v istem času lanskega leta znašal naš uvoz 341.953 ton, ali po vrednosti 1.390.363.481 Din. To se pravi, da je naš uvoz po količinam za 1524 ton večji (0.45%), po vrednosti pa Din 9,006.159 (6.83%) manjši.

Podatki kažejo, da imamo največ prometa z Italijo. 23.82% našega izvoza, to je v vrednosti 341.633.106 (461.840 ton) je šlo v Italijo. Takoj za Italijo je naš najboljši odjemalec Avstrija (23.73% v vrednosti 340.322.804 Din), nato pride Nemčija (13.60% vsega našega izvoza), končno Čehoslovaška s 6.34%.

Mi smo na drugi strani dobri odjemalci italijanskega blaga, in sicer uvozimo iz Italije 16.20% vsega našega uvoza, to je v vrednosti 209,810.255 Din. Naša bilanca nasproti Italiji je torej aktivna. Takoj za Italijo uvozi v našo državo največ Avstrija z 15.80% našega uvoza v vrednosti 204,665.025 Din. Dalje Nemčija z 12.80% v vrednosti 165,753.596 Din. Naša trgovinska bilanca nasproti Čehoslovaški je pasivna in sicer uvozimo na Čehoslovaško 6.34% našega izvoza in to v vrednosti 90,974.491 Din, med tem ko je v preteklem polletju Čehoslovaška uvozila blaga za 158,049.744 Din, to je 12.20%.

Naša trgovinska bilanca za preteklo polletje je bila za 138,853.760 Din aktivna in iscer smo izvozili blaga po vrednosti 1.434.191.082 Din, uvozili pa 1.295.357.322 dinarjev,

Prevažanje čebel na ajdovo pašo v l. 1933.

Banska uprava dravske banovine v Ljubljani je izdala dne 27. julija 1933 naredbo o prevažanju čebel na ajdovo pašo v letu 1933, ki je stopila v veljavo dne 3. avgusta t. l. Od tega dne dalje so razveljavljene vse prejšnje odredbe glede omejitve dovoza čebel na ajdovo pašo.

Dolžnost prijave županstvu.

Kdor hoče pripeljati čebele na ajdovo pašo, mora to preje prijaviti pristojnemu županstvu. V prijavi mora točno navesti:

1. število čebelnih panjev;
2. prostor, kamor bo panje postavil;
3. svoj točni naslov ali naslov svojega pooblaščenca.

Čebele se smejo pripeljati na ajdovo pašo šele 10. avgusta 1933 ali kasneje in se jih mora s paše odpeljati po končani paši, najkasneje pa do 20. septembra 1933.

Postopanje županstva s prijavo.

Na zahtevo domače čebelarke podružnice ali domačih čebelarjev sme županstvo prepovedati dovoz čebel:

1. ako je v okolišu 600 m od prostora, kamor hoče dovoznik postaviti svoje čebele, že 150 čebelnih panjev velike mere, ali 300 kranjičev ali košev;
2. ako to število še ni doseženo, dovoz preko tega števila.

Ako pa v dotičnem okolišu ni vsaj 25 odstotkov polj posejanih z ajdo, sme občinski odbor število panjev znižati od 150 na 100, oziroma od 300 na 200 kranjičev ali košev.

Ako županstvo iz spredaj navedenih razlogov prepove dovoz čebel, mora izdati prepoved pismeno in jo najkasneje 3. dan po prejemu prijave vročiti ali pa priporočeno po pošti poslati prijavitelju ali njegovemu pooblaščenca. Ako se žu-

panstvo ne drži teh rokov, se smatra, da je prijavitelju dovoljen dovoz čebel na nameravani prostor v prijavljeni višini čebelnih panjev.

Vrstni red prijavljencev.

Županstvo mora upoštevati tale vrstni red: najprej pridejo čebelarji iz lastne občine, nato čebelarji iz domačega okraja, zatem čebelarji, ki najdalje dovažajo čebele v dotično občino, in končno ostali čebelarji po vrsti, kakor so se prijavili.

Prepoved točenja medu.

Da se zabrani ropanje, je prepovedano točenje medu v času od 10. avgusta do 20. septembra vsem čebelarjem, tudi domačim. Dovoljeno je le odvzeti polno satja in ga nadomestiti s praznim.

Kazenske določbe.

Na zahtevo županstva mora v roku, ki ga določi županstvo, odpeljati čebele:

1. kdor jih je pripeljal na pašo brez predhodne prijave;

2. kdor jih je pripeljal kljub prepovedi županstva.

Rok za odvoz čebel ne sme biti krajši od treh dni.

Kdor se tej zahtevi županstva ne pokori, sme županstvo odstraniti čebele na dovoznikove stroške. Isto sme napraviti županstvo tudi po 20. septembru ako dovoznik kljub opominu ne odpelje svojih čebel.

Kdor toči med v času od 10. avgusta do 20. septembra (dovoljeni čas paše), se kaznuje: z denarno kaznijo od 10 do 1000 Din, v slučaju neplačanja denarne kazni z zaporom od 1 do 20 dni. Denarne kazni se izrekajo v korist državne blagajne.

Pritožbe.

Zoper odredbe županstev, ki se nanašajo na dovoz čebel, ali odstranitev istih, je mogoča pritožba na srezko načelstvo v 15 dneh po prejemu odredbe. Pritožbo je vložiti pri županstvu, ki je izdalo izpodbijano odredbo.

★

Zahtevajte povsod

»Slov gospodarja«.

Pravice in dolžnosti staršev pri vzgoji otrok v narodnih šolah.

(Konec.)

Ako pa zahteva šolski upravitelj ali ena tretjina članov šolskega odbora, se mora seja sklicati. Seje se morajo vršiti na kmetih v šolskem posloplju.

Člani šolskih odborov so dolžni, da naložene dolžnosti v redu in točno izvršujejo, sicer more srezki načelnik poedine odbornike kaznovati v denarju do 100 Din v korist državnega (ne krajevnega) šolskega sklada. Prizadeti odbornik se lahko zoper to kazen pritoži na bana; kar ban odloči, ni mogoče izpodbijati. To kazen mora izvršiti srezki načelnik v 30 dneh po priobčitvi.

Na sedežu banovin so banovinski šolski sveti; na sestavo teh ljudstvo nima vpliva, ker so povečini državni uradniki; le pet članov imenuje ban po svoji uvidevnosti.

Šolski proračun.

Da more šolski odbor gospodariti in izpolnjevati dolžnosti, ki so mu naložene, kakor tudi obveznosti šolske občine, mora imeti na razpolago denarna sredstva, ki jih določi za svoje potrebe vsako leto s proračunom, ki ga mora imeti vsaka šolska občina. Šolski proračun sestavi šolski odbor dotične upravne občine. Upravne občine ne smejo oddeliti šolskega proračuna od proračuna za občinske potrebščine, marveč ga morajo uvrstiti v občinski proračun pod naslovom »narodno šolstvo« ter ga z njim vred predložiti višjemu oblastvu. Šolski proračun mora biti podroben, to je iz njega morajo slediti poedini izdatki in prejмки tako, da davčni zavezanci takoj lahko uvidijo, za kaj se bo uporabil denar. Dolžnost podrobne navedbe šolskega proračuna sledi tudi iz raznih in obširnih zakonitih določil o nalogah šolskega odbora in šolske občine, kakor tudi iz tega, da vse te dolžnosti niso brezpogojne in nujne, marveč izbere šolski odbor lahko vsako leto druge, razun onih za vzdrževanje šole. Proračun mora biti nadalje podroben tudi zaradi tega, da se more sestaviti letni račun. Ako bi se navedel v proračunu samo skupni

znesek brez natančne in podrobne navedbe, za kaj se bo porabil ta ali oni znesek, tedaj bi bila samovolji odprta vrata na stežaj in bi tudi ne bil potreben nikak proračun, niti letni račun.

Ker so dajatve za šole velike, je dolžnost upravne občine, da pošlje v šolski odbor može, ki bodo znali ščititi svoje pravice, kakor tudi pravice ostalih roditeljev, pred vsakomur, tudi pred šolskim upraviteljem, ako bi ta na kakršenkoli način skušal iti drugačna pota.

Ako se sklada šolski okoliš z ozemljem upravne občine, ali ako je več šolskih občin v eni upravni občini, tedaj predloži šolski odbor proračun upravni občini, ki razpravlja o njem ter ga uvrsti v svoj občinski proračun tako, da je šolski proračun sestavni del občinskega proračuna.

Občinski odbor upravne občine more šolski proračun spremeniti in gotove izdatke črtati, vendar ima šolski odbor pravico, da se zoper sklepe odbora upravne občine pritoži na srezko načelstvo, ako je mnenja, da so njegove zahteve neupravičene. Ker zakon govori samo o pritožbah šolskega odbora, bo za pritožbo potreben sklep šolskega odbora, poedini člani šolskega odbora ne bodo imeli pravice pritožbe.

Davkoplačevalcem je šolski proračun razporejen na vpogled obenem z občinskim proračunom in se morejo zoper njega pritožiti pravtako kakor zoper ostale postavke občinskega proračuna, če smatrajo, da poedine postavke v šolskem proračunu ne odgovarjajo zakonu in nalogam, ki naj jih dosega šola ter dosegljivim sredstvom.

Kadar pa šolska občina obsega več upravnih občin ali njih dele, sestavi šolski proračun šolske odbor te šolske občine ter ga predloži po srezkem načelniku banovinskemu šolskemu odboru. Ko ga banovinski šolski odbor odobri, ga pošlje odboru pristojne upravne občine, da ga uvrsti v letni občinski proračun.

V šolskem proračunu morajo biti zneski za redno vzdrževanje šol. Ako je šolski proračun večji od prejšnjega šolskega proračuna za 10%, se smejo večja popravila in investicije izvršiti, ako jih odobri minister za prosveto in mini-

ster za finance upoštevajoč ostale obremenitve občine.

Upravna občina mora izplačati ob koncu vsakega meseca šolski blagajni najmanj eno dvanajstino odobrenega šolskega proračuna. Ako tega ne izplača, kaznuje na pritožbo šolskega upravitelja srezki načelnik župana in blagajnika upravne občine, vsakega z zneskom 200 Din v korist državnega šolskega sklada. V vsakem ponovnem primeru se zviša ta kazen za 50%.

Računsko leto, to je čas, za katerega velja odobreni proračun in kakor mora tudi biti sestavljen šolski proračun, se mora ujemati z računskim letom upravne občine, saj je šolski proračun samo sestavni del občinskega proračuna.

Po preteku računskega leta, kar bo običajno dne 31. grudnia, najkasneje pa čez mesec dni, to je do dne 31. prosinca prihodnjega leta, mora sestaviti blagajnik šolske občine s sodelovanjem šolskega upravitelja letni račun za preteklo leto in ga predložiti v pregled šolskemu odboru.

Stariši, ki imajo šoloobvezne otroke, kakor tudi vsi oni, bodisi občinski odborniki ali pa odborniki krajevnega šolskega odbora, naj povsod z odločnostjo uveljavijo svoje pravice, ki jih jim daje zakon o narodnih šolah, prav tako pa naj izpolnjujejo vse obveznosti, da ne bodo prišli nikdar v nasprotje z zakonitimi določili in osebami, ki jim zakon daje kake posebne pravice.

★

Ljudski pravnik.

Pobiranje jabolk na občinski cesti. P.

A. S. Na svojem vrtu, 2 m od občinske ceste na gornji strani imate mlado jablano; na spodnji strani ceste pa ima sosed njivo. Čez cesto sta si torej mejaša. Jablana stoji na bregu, vsled česar se v jeseni skotaka nekaj jabolk na občinsko cesto. Sosed Vam brani pobirati jabolka, ki ležijo na občinski cesti. Vi vprašate, če ima za to prepoved sosed pravico in če jih smete Vi pobirati. — Do občinske ceste, ki je javna, nima sosed nobene take pravice, da bi Vam mogel prepovedati pobiranje jabolk, ki padajo na to cesto od Vaših jablan. Bodite mirni in brez skrbi poberite vsa jabolka od svoje jablane, ki se skotakajo na

občinsko cesto in ne poslušajte sosedu, ki Vam morda samo nagaja. Pokažite primerno korajžo in ne pustite si kratiti svojih pravic!

Ljudsko delo na banovinskih cestah.
Ž. M. Ž. Banovina pobira v letu 1932-33 25%no nadomestno cestno naklado, pa ste morali vključiti temu hoditi kidat sneg z banovinskih cest, kar se je zgodilo 5- do 6-krat eno zimo. Vprašate, če morate dati težaka na banovinsko cesto za kidanje snega, ker ste plačali 25%no nadomestno cestno doklado. — Postopanje organov, ki so Vas silili na izvrševanje ljudskega dela v letu 1932, se nam zdi čudno in nepravilno, ker je banska uprava že 28. malega travna 1932 izdala navodila glede banovinskih in glede občinskih cest. Nadomestna cestna doklada je bila izrecno predvidena kot nadomestek za banovinski kuluk, vsled česar se ljudsko delo in odkupnina glede banovinskih cest ne bosta izvajala v proračunskem letu 1932-33. Oni zavezanci, ki pa niso odslužili iz kateregakoli razloga pripadajočih cestnih obveznosti za leto 1930 in 1931 na banovinskih cestah, morajo odslužiti delo banovinskih cest na občinskih cestah na račun banovinske subvencije za napravo in vzdrževanje občinskih cest. Oni, ki so pa bili v zaostanku s plačilom odkupnine za banovinske ceste na račun cestne obveznosti za leto 1930 in 1931, morajo to odkupnino plačati. Ako bi kak zavezanec vsled siromaštva ne mogel plačati te zaostale odkupnine, so davčne uprave upravičene, da opuste prisilno izterjanje. Glede občinskih cest pa je določeno, da se izvaja ljudsko delo in odkupnina za napravo in vzdrževanje občinskih cest I. in II. reda v vseh onih občinah, ki ne morejo opraviti teh cestnih del z dohodki občinskega proračuna ali z najetjem posojila. Iz povedanega sledi, da niste bili dolžni dajati težaka za delo za kidanje snega za banovinsko cesto. V bodoče se držite tu danih navetov, seveda le ako ste izpolnili vse druge obveznosti napram banovini.

Pravica župana do povračila izdatkov.
Š. F. Sv. R. S. Radi bi vedeli, po kakih cenah sme župan računati za občinsko sobo metle, petrolej in podobno. — Župan sme za vse te nabavke računati le edino, kar v resnici izda pri trgovcu,

kjer je kupil predmete. Za nabavljene predmete in izdani denar mora itak predložiti potrdilo trgovca, kjer je predmete kupil.

Razna obvestila.

XII. poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo o stanju hmeljskih nasadov.
Zalec v Savinjski dolini, dne 10. 8. 1933. Pri najlepšem vremenu napreduje okubenje obilega cvetja prav lepo. Seveda bi mirne in zmerne padavine koristile ne le hmeljskim nasadom, nego tudi vsem drugim kulturnim rastlinam. Dne 6. t. m. se vršeče obče zborovanje hmeljarjev je določilo mezdo za hmeljsko obiranje, ni pa bilo še mogoče določiti dneva, ko se bo pričelo obče obiranje hmelja. Najhitreje bo to okoli 18. t. m. Dejstvo, da je že došlo nekaj tujih nakupovalcev, kaže, da je zanimanje za naše novo blago precej veliko. — Društveni odbor.

Banovinska kmetijska šola v Št. Juriju ob južni žel. opozarja prosilce za sprejem v enoletno kmetijsko šolo in prosilke v 10mesečno gospodinjisko šolo na tukajšnjem zavodu, da naj čimprej vložijo svoje prošnje direktno ali preko srezkega kmetijskega referenta, kjer dobijo tudi pojasnila glede eventualnega prispevka srezkega kmetijskega odbora. Pouk se začne z oktobrom. Podrobna navodila so bila v dnevnem časopisju ter v štev. 10 od dne 15. 6. 1933 »Kmetovalca« in štev. 5 »Sadjarja in vrtnarja«.

Cene in sejmska poročila.

Mariborsko sejmsko poročilo z dne 3. avgusta 1933. Prignanih je bilo 15 konj, 18 bikov, 196 volov, 305 krav in 12 telet, skupaj 546 komadov. Cene so bile sledeče: debeli voli 3.75—4 Din, poldebili voli 2.50—3.50, plemenski voli 3—3.50, bikki za klanje 3—4, klavne krave debele 2.70—4, plemenske krave 1.75—2.50, krave za klobasarje 1.50—2, molzne krave 3—3.50, brejze krave 3—3.50, mlada živina 3—4 Din, teleta 4—5.50 za 1 kg žive teže. Prodanih je bilo 315 komadov, od teh za izvoz v Italijo 12.

Mesne cene v Mariboru so bile sledeče: volovsko meso I. vrste 10—12 Din, II. vrste 8—10 Din, meso od bikov, krav in telet 5—7 Din. telečje meso I. vrste 10—14 Din, II. vrste 6—8 Din, svinjsko meso sveže 10—16 Din.